

Motion till riksdagen 2009/10:Sf403

av **Gunilla Carlsson i Hisings Backa m.fl. (s)**

Konsekvenser av förändringarna i den allmänna sjukförsäkringen

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en utredning av konsekvenserna av förändringarna i den allmänna sjukförsäkringen.

Motivering

Den 1 juli 2008 trädde nya regler i kraft inom den allmänna sjukförsäkringen. Med den så kallade rehabiliteringskedjan, tidsgräns för tid med sjukpenning och andra regelskärpningar har sjukförsäkringen omdanats på ett genomgripande sätt. Kritikerna var många och mycket tydliga i sina invändningar inför regeringens beslut om förändringarna i sjukförsäkringen. Men kritiken viftades bort och förändringarna drevs igenom på det bråda sätt som blivit denna regerings signum – med en uppenbar ovilja att visa lyhördhet och att ta tillvara viktiga erfarenheter och kunskaper. Den jämställdhetsanalys som alltid ska genomföras i förarbeten till förändrad lagstiftning sattes också den åt sidan till förmån för en snabb process.

De invändningar som flera viktiga instanser lämnade i sina remissvar över propositionen En reformerad sjukskrivningsprocess för ökad återgång i arbete (2007/08:136) tog upp en rad mycket allvarliga problem och brister. Till exempel pekades det på den uppenbara risken för att människor i det nya systemet blir utförsäkrade och tvingas förlita sig på försörjningsstöd från kommunens socialkontor för att klara sig. Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) hörde till de instanser som pekade på den risken. Vad som varit ett allvarligt problem inom den tidigare sjukförsäkringen, att människor faller mellan stolarna, befarades alltså snarare växa än minska.

Att de nya reglerna i sjukförsäkringen innebär ett urholkande av anställningsskyddet var något som bland annat de fackliga organisationerna pekade

Fel! Okänt namn på

på, i och med att reformen på inget sätt sätter press på arbetsgivare att faktiskt ta sitt rehabiliteringsansvar. Kritiken har därtill också handlat om att rättssäkerheten sätts ur spel på grund av otydliga, krångliga och otillräckligt utarbetade regler, och att sjukförsäkringen därigenom också riskerar att förlora i legitimitet, vilket vore mycket allvarligt med tanke på försäkringens centrala roll i den svenska välfärdsmodellen. Dessa invändningar är tunga och de borde ha förtjänat besinning från regeringens sida, men så skedde inte.

Inte minst varnade kritiker för att kvinnor riskerar att drabbas hårdare än män av de nya reglerna. Det handlar särskilt om kvinnor, inom såväl privat som offentlig tjänstesektor, som dagligdags sliter hårt med tunga lyft och monotona rörelser och som många gånger drabbas av besvär med diffusa diagnoser såsom kommande och avtagande värk i axlar, armar och rygg. En stor andel av dessa kvinnor arbetar dessutom för små arbetsgivare med begränsade kunskaper och resurser för att kunna ta sitt ansvar i en rehabiliteringsprocess.

Ett av huvudproblemen inom sjukförsäkringen såsom den varit utformad fram till den 1 juli 2008 har varit bristande samordning och glidande ansvar för rehabiliteringsinsatser och anpassningsåtgärder i arbetslivet. Få skulle skriva under på att sjukförsäkringen fungerade väl före de förändringar som nu genomdrivits, men långt fler skulle troligen skriva under på att regeringens lösning med strikta tidsgränser, tuffare regler, sänkta ersättningsnivåer och en förskjutning av ansvaret till den enskilde individen är rätt väg att gå.

Det bästa hade varit om sjukförsäkringen hade blivit föremål för en parlamentarisk utredning. Detta var också tanken med den översyn av socialförsäkringarna som den socialdemokratiska regeringen tillsatte under sin mandatperiod, och vars slutsatser presenterades i slutbetänkandet Mera försäkring och mera arbete (SOU 2006:86) i oktober 2006. Genomförandet av en bred parlamentarisk översyn har dessvärre försvårats kraftigt i och med den borgerliga regeringens snabba och hårdhänta framfart.

Mot bakgrund av att kritiken varit, och fortfarande är, så hård mot regeringens förändringar av sjukförsäkringen bör dessa granskas noggrant. Låt oss se om kritiken är befogad eller ej och tillsätt därför en utredning med uppdrag att kartlägga och analysera vilka konsekvenserna blivit. Dessa kommer på allvar att börja synas vid årsskiftet 2008/09 när människor i sjukskrivning hamnar i den så kallade rehabiliteringskedjans tredje steg där arbetsförmågan redan efter sex månaders sjukskrivning ska prövas mot hela arbetsmarknaden.

Den allmänna sjukförsäkringen är allt för viktig för att vi ska kunna släppa greppet och sluta att kritiskt ifrågasätta regelförändringars betydelse för människors trygghet. Sjukförsäkringen ska vara en försäkring som ger ett gott ekonomiskt skydd vid ohälsa som leder till nedsatt arbetsförmåga. Det ekonomiska skyddet är grundläggande. Men sjukförsäkringen ska också på andra sätt ge ett gott skydd för den som drabbas av ohälsa och inte kan jobba. Den ska ge trygghet och stöd på vägen mot ett tillfrisknande och återgång i arbete. Utgångspunkten i utformandet av en hållbar sjukförsäkring måste vara individens behov – inte i första hand regelverken i sig såsom är fallet med den borgerliga regeringens reformer inom sjukförsäkringen.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 1 oktober 2009

Gunilla Carlsson i Hisings Backa (s)

Anneli Särnblad (s)

Christina Zedell (s)

Helén Pettersson i Umeå (s)

Caroline Helmersson-Olsson (s)

Luciano Astudillo (s)